

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 11 (13)
2025**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

11

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2025

MUNDARIJA

Жанназарова Г.К., Кодиржонов Ш., Миркомиллов Д. Инфраструктура экологии: мировой опыт и перспективы для Узбекистана.....	7
Бабаханова Д.Р. Цифровая трансформация промышленности: инновации, которые определяют будущее.....	15
Raxmatullaev A.X. Neft-gaz sanoati korxonalarining samaradorligini oshirishda investitsion faoliyatni takomillashtirish.....	18
Кадинова Д.Ш. Фосфогипс чиқиндисиди асосида олинадиган гипсли боғловчининг техник-иктисодий самарадорлик кўрсаткичлари.....	22
Исраилова Д.К. Иқтисодиётда аёллар бандлигини ташкил этишга назарий қарашлар...	24
Мирсаидова Ш.А. Зарубежный и отечественный опыт повышения эффективности строительных компаний.....	29
Солиева Г.А. Туризм и цифровые технологии.....	35
Қобилов Ш. Янги Ўзбекистоннинг “Яшил” тараққиёт йўли” — хавфсизлик ва фаровонлик омили.....	39
Boboyev A.Ch. Hududlarda agrosanoat majmuasini klaster asosida ishlab chiqarishini tashkil etish	46
Жураханов М.Э. Концептуальные основы устойчивого развития малого бизнеса и предпринимательства Узбекистана.....	50
Ismatov R.O. Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish tizimini samaradorligini oshirish.....	55
Шокирова Г.М. Суть и особенности управления цифровым маркетингом и его значимость для организации бизнес-процессов на промышленных предприятиях.....	60
Anafiyaev A.M. Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda sanoat tarmog'i salohiyatining roli.....	65
Mirzayev S.A. O'zbekiston qurilish sanoatida strategik boshqaruv.....	69
Sattikulova G.A. To'qimachilik sanoatini rivojlantirishni hududiy xususiyatlari yuzasidan ilg'or xorij tajribasi.....	72
Ubaydullaev K. Qoraqalpog'iston Respublikasi qishloq xo'jaligida moddiy-texnika resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish zahiralari.....	76
Quvondiqova G.S. “International experience: the interrelationship between industrial investments and economic growth”.....	80
Сапаров И.Ў. Европа иттифоқининг рақамли платформаларни тартибга солиш тажрибаси: Digital Markets Act (DMA) ва Digital Services Act (DSA).....	84
Saidaxmedov N.X. Raqamli texnologiyalar asosida yengil sanoat korxonalarida mehnat unumdorligini oshirish mexanizmlari.....	90
Pardayev T.N., Jo'rayev J.J., Usmonov Sh.E. Bojxona to'lovlaridan beriladigan imtiyozlarning samaradorligini oshirish yo'llari.....	94
Eraliev A.A. Efficient utilization of digitalization to enhance productivity in Uzbekistan's enterprises.....	99
Соҳибназаров А.А. Ўзбекистонда исломий молия тизимининг шаклланиши ва ривожланиш босқичлари: хронологик ёндашув.....	103
Karimova N.Y. Raqamli transformatsiya va mehnat unumdorligi o'sishining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri: O'zbekiston misolida empirik tahlil.....	107
Usubjonov Z.V. Bank xizmatlari bozorini rivojlanishda marketing strategiyalaridan foydalanish.....	110
Jo'raboyev H.X. Analysis of economic and financial indicators of small business entities in the construction sector.....	113
Ziyodullaev S.M. Modern approaches to reducing liquidity risk in managing bank passive operations and harmonization with international standards.....	117
Хайдаров Х.У., Рахмонов Д.Р. Молиявий инқироз оқибатлари ва уларни олдини олиш чора-тадбирлари ахамияти.....	120

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

Achilov A.N. Aktuar uslublarning aktualligi.....	125
Berdiyarov B.T. O‘zbekiston tijorat banklari uchun sun’iy intellektga asoslangan kredit riski va likvidlikni boshqarish.....	127
Nishonboyev D.E. Directions for improving the business environment in Uzbekistan.....	132
Юлдашева Г. Основные направления повышения эффективности управления деятельности предприятий оптовой (розничной) торговли.....	136
Jumanazarova G. Investitsion siyosatni amalga oshirishda xorij tajribasi.....	138
Амбарцумян А.А. Некоторые проблемы внедрения возобновляемых источников в генерацию энергии.....	142
Yangiboyev U.A. Chakana savdo tarmoqlarini raqamlashtirish yo‘nalishlari	146
Холматов Б., Абдукаххорова З. Ижтимоий давлат моделлари	150
Mambetjanov Q.Q. Kambag‘allikni qisqartirishda inson kapitali omilidan samarali foydalanish yo‘nalishlari	154
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Talant management tizimi – inson resurslarini boshqarishda innovatsion yondashuv sifatida	159
Xalmirzayev A.A., Shodiyeva N.H. Agroturizmni rivojlantirishning xalqaro tajribalari va undan O‘zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	162
Normurodov X.E., Abduxalilov S.A. O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror o‘shida inson kapitalining ahamiyati	167
Мусаева Д.Д. Основные принципы и подходы к стратегическому управлению	172
Гайбуллаев Ф. Коррупциядан қарши мурасасиз муҳит яратиш борасида кенг қўламли ислохотлар стратегияси.....	175
Mirzayev B.S. Bank sektorida kredit xavflarini baholashning yangi usullari: PD–LGD–EAD integratsiyalashgan modeli.....	180
Ruzmanov Sh.U. Oziq-ovqat korxonalari mahsulotlari raqobatbardoshligini boshqarish samaradorligini baholash usullari.....	183
Xasanova X.F. Islomiy moliyalashtirishda buxgalteriya hisobi va audit tekshiruvlarini uyg‘unlashtirish.....	187
Baxtohunova D.N. Mijoz - bank uchun emas, bank- mijoz uchun. (Mijozning o‘rniga o‘zingiz o‘tiring...).....	191
Ikromov A.Sh. Yangi O‘zbekistonda oziq-ovqat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini boshqarish amaliyotini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash xususiyatlari.....	195
Abdumo‘minov A.A. Sanoat korxonalari raqobatbardoshligiga ta’sir etuvchi omillar.....	200
Murtazayev I.B. Zarafshon mintaqasida agrar salohiyat va qayta ishlash infratuzilmasini rivojlantirishning oziq-ovqat xavfsizligiga ta’siri.....	207
Абдухамидова Ф.Б. Факторы, влияющие на намерение пользователей оформлять цифровые подписки.....	212
Juraev D.A. Sanoat korxonalari ishlab chiqarish samaradorligini oshirish.....	215
Захирова Г.М. Ўзбекистонда тиббий туризмни ривожлантириш масалалари.....	218
Tursunov M.B. Tadbirkorlik risklarining mohiyati, mazmuni va turlari.....	223
Danabekov A.S. Yangi O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirish - davlat siyosatining ustuvor masalasi sifatida.....	230
Кадырова И.В. Работы особенности регионального туристического кластера.....	233
Ro‘zimatova Sh.B. Xorazmda gastronomik turizmni rivojlantirish.....	237
Doniyev Sh.O’. Global iqtisodiy integratsiya sharoitida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar jalb qilish: mavjud imkoniyatlar hamda to‘siqlar.....	240
Давлетов Ж.М. Зарубежный опыт управления качеством пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте.....	244
Aripov O.A. Sharqda buyuk mutafakkirlarning asarlarida «tadbirkorlik» tushunchasi mohiyatining yoritilishi.....	248
Turebekov A.A. Jahon bozor iqtisodiyotida ishlab chiqarish xarajatlarini tartibga solishning nazariy jihatlar.....	253

UDK: 332.2

**QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO‘JALIGIDA MODDIY-TEXNIKA
RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ZAHIRALARI**

**РЕСУРСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ
РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛАВРЫ**

**RESOURCES FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF THE USE OF MATERIAL AND
TECHNICAL RESOURCES IN AGRICULTURE OF THE REPUBLIC OF
KARAKALPOGASTON**

Ubaydullaev K. Qoraqalpoq davlat universiteti, i.f.d., professor

Annotasiya

Maqolada Orolbuyi ekologik sharoitidagi qishloq xo‘jaligi ishlab shiqarish resurslaridan, shu jumladan moddiy-texnik resurslaridan foydalanishning hozirgi holati va kelajakda samaradorlikni oshirish yullari tahlillar natijasida asoslangan va takliflar berilgan

Kalit so‘zlar: capital, asosiy va aylanma mablaol, energiya ta‘minoti, daromadlar, samaradorlik

В статье анализируется современное состояние использования ресурсов сельскохозяйственного производства, в том числе материально-технических, в экологических условиях Приаралья и на основе результатов анализа даются предложения по повышению эффективности в перспективе.

Ключевые слова: капитал, основные и оборотные средства, энергообеспечение, доход, эффективность.

The article analyzes the current state of the use of agricultural production resources, including material and technical resources, in the ecological conditions of the Aral Sea region and provides suggestions based on the results of the analysis of ways to increase efficiency in the future.

Keywords: capital, fixed and working capital, energy supply, income, efficiency

Qishloq xo‘jaligining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, qishloq xo‘jaligi korxonalarini asosiy fondlar bilan jihozlash, ulardan oqilona foydalanish mehnat unumdorligini oshirish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, barcha sifat ko‘rsatkichlarini yaxshilashning asosidir.

Qishloq xo‘jaligi maqsadlaridagi ishlab chiqarish asosiy fondlari ishlab chiqarish jarayonida eng faol ishtirok etuvchi qismi bo‘lsa, xo‘jaliklarni asosiy fondlar bilan jihozlashning eng muhim ko‘rsatkichlari kapital ta‘minoti va kapital-mehnat nisbati hisoblanadi.

Shu munosabat bilan kapital taklifi va kapital-mehnat nisbatini tahlil qilganda, asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlari tarkibini hisobga olish zarur. So‘nggi yillarda mutlaq ko‘rsatkichlar va ularning passiv qismining asosiy fondlari: binolar, inshootlar va uzatish moslamalari tarkibida o‘rish kuzatildi. Shu bilan birga, asosiy fondlarning ayrim turlari, masalan, mashina va uskunalar, transport vositalari va boshqalar bo‘yicha sezilarli pasayish kuzatilmoqda. Moddiy-texnik resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish uchun ularning faol qismini oshirish kerak, ya‘ni. energiya ta‘minoti va ishchi kuchining energiya bilan ta‘minoti.

Yuqori mahsuldorlikka erishish uchun tuproq unumdorligini oshirish, yer va suv resurslaridan oqilona foydalanish ishlarini tizimli ravishda olib borish zarur. Buning uchun har bir fermer xo‘jaligida dehqonchilik samaradorligini oshirish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqish zarur. Ular agroiklim, biologik, texnik, texnologik, tashkiliy, iqtisodiy va ijtimoiy omillarning butun majmuasini muayyan zonal sharoitlarga bog‘liq holda o‘zaro bog‘liq holda hisobga olishga asoslanadi.

Dehqonchilikning eng muhim tarkibiy qismi dehqonchilik tizimidir. U yerdan foydalanish samaradorligini oshirish va unumdorligini doimiy oshirishga qaratilgan. Dehqonchilik tizimining asosiy elementlari quyidagilardir: yer tuzish, shu jumladan almashlab ekish, tuproq eroziyasiga qarshi kurash usullari va boshqalar; yerni oqilona ishlov berish; mashinalar, o‘g‘itlar tizimi, sug‘orish qoidalari, urug‘chilik, tabiiy pichanzorlar va yaylovlarni o‘stirish, begona o‘tlar, zararkunandalar va o‘simlik kasalliklariga qarshi kurash, shuningdek, tashkiliy, iqtisodiy va ijtimoiy tadbirlar. Bu chora-tadbirlarni har bir xo‘jalik izchil kuzatishi va amalga oshirishi zarur.

Shuni ta’kidlash kerakki, energiya ta’minoti va mehnatni energiya bilan ta’minlash qanchalik yuqori bo‘lsa, qoida tariqasida mehnat unumdorligi shunchalik yuqori bo‘lishi kerak. Mehnatni energiya bilan ta’minlashning ortishi bilan mahsulot birligiga to‘g‘ri keladigan umumiy xarajatlar kamayadi. Shu bilan birga, jonli mehnatning ulushi avvalgi moddiylashtirilgan mehnatga qaraganda ancha kamayadi.

Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini kompleks mexanizatsiyalash va avtomatlashtirishni amalga oshirish elektr energiyasi iste’molini keskin oshirish bilan uzviy bog‘liqdir. Kelgusida chorvachilik va issiqxona ishlab chiqarishda uning ortishi kuzatiladi. Qishloq aholisining kundalik hayotida tobora ko‘proq elektr energiyasi iste’mol qilinmoqda. Uning qishloq xo‘jaligida keng qo‘llanilishi katta ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega.

Qishloq xo‘jaligida elektr energiyasidan foydalanishning kuchayishi sharoitida undan tejamkor foydalanish katta xalq xo‘jaligi ahamiyatiga ega. Bu tejamkor, yuqori unumli elektr inshootlaridan foydalanish, elektr motorlarining ishonchliligini oshirish, elektr jihozlarini energiyani eng qat’iy tejash bilan ishlashni tashkil etishni takomillashtirish bilan bog‘liq.

Qishloq xo‘jaligi korxonalarida uzluksiz ishlab chiqarish aylanma ishlab chiqarish fondlariga, mehnat obyektlariga va ishlab chiqarish jarayoniga, aylanma fondlariga, tayyor mahsulotni sotish sohasiga doimiy ravishda mablag‘larni qo‘yishni talab qiladi.

Qishloq xo‘jaligi korxonalarining ishlab chiqarish faoliyati ko‘lami doimiy ravishda kengayib bormoqda, moddiy-texnika resurslarining bir qismi bo‘lgan aylanma mablag‘larni muntazam ravishda oshirish zarur;

Aylanma mablag‘larga bo‘lgan umumiy ehtiyoj xo‘jalikning hajmiga, uning ixtisoslashuviga, texnik jihozlanishiga, ta’minot tizimiga va mahsulotni sotish shartlariga bog‘liq. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining mavsumiyligi tufayli alohida chorak va oylarda zarur aylanma mablag‘larga bo‘lgan ehtiyoj har xil bo‘ladi (1-jadval).

1-jadval

Qoraqalpog‘iston Respublikasi qishloq xo‘jaligida aylanma mablag‘larning o‘sish sur‘atlari

Yillar	Aylanma mablag‘larning yillik o‘sish sur‘ati, %	
	Jami	shu jumladan material
2018	100,0	100,0
2019	167,5	129,5
2020	124,3	110,5
2021	129,4	123,7
2022	127,8	133,4
2023	128,4	133,7
2024	129,3	134,1

Manba: Muallif ishlanmasi

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

Ishlab chiqarish (asosiy va aylanma) fondlaridan samarali foydalanish uchun ularning oqilona nisbatiga rioya qilish zarur.

Shu bilan birga, 2018-2024 yillar davomida asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlarining 1 so‘miga aylanma mablag‘lar hajmi o‘smaydi. mos ravishda 0,20 va 0,08 so‘mni, shu jumladan moddiylari 0,14 va 0,06 so‘mni tashkil etdi. Bu asosiy vositalarni indeksatsiya qilish va qayta baholash natijasida ularning balans qiymatini sun‘iy ravishda oshirish natijasida yuzaga keladi. Ularning oqilona nisbatini, ya‘ni asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlarining 1 so‘miga kamida 0,50 so‘m o‘z aylanma mablag‘larini ta‘minlash kerak.

Agar o‘z aylanma mablag‘lari yetishmasa, ishlarni texnologiyaga muvofiq o‘z vaqtida bajarish, zarur ishlab chiqarish zahiralari o‘z vaqtida olish imkoniyati, kreditorlar oldidagi majburiyatlarni bajarish qiyinlashadi.

Binobarin, aylanma mablag‘larning oqilona hajmi barcha texnologik ishlab chiqarish jarayonlarini o‘z vaqtida amalga oshirishga, aylanmani tezlashtirishga va ulardan foydalanish samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Moddiy-texnika resurslaridan, jumladan aylanma mablag‘lardan foydalanish samaradorligi moliyaviy va buxgalteriya intizomini mustahkamlashga bog‘liq. Debitorlik qarzlarning o‘sishi maxsus manbalardan moliyalashtiriladigan aylanma mablag‘larni boshqa maqsadlarga yo‘naltirishga imkon bermasa, mablag‘larning aylanish tezligi oshadi.

Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining moddiy-texnika resurslarining rivojlanish darajasi, birinchi navbatda, uning eng faol qismi, energiya mavjudligi, uning hosildorligi va umuman qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining samaradorligi bog‘liq bo‘lgan energiya quvvatlarining mavjudligi bilan belgilanadi (2-jadval).

2-jadval

Qoraqalpog‘iston Respublikasida paxta yetishtiruvchi fermer xo‘jaliklarini 100 gektar ekin maydonlariga energiya ta‘minoti bo‘yicha guruhlash (2018-2024-yillar uchun o‘rtacha)

Energiya ta‘minoti darajasi bo‘yicha fermer xo‘jaliklari guruhlari	Guruhdagi fermer xo‘jaliklari soni	1-guruh bo‘yicha ishlab chiqarish va daromadlarning o‘sish sur‘atlari foizda			Kapital unumdorligi, %
		Yalpi mahsulot	Yalpi daromad	Sof daromad	
1.50 gacha	7,17	100,0	100,0	100,0	100,0
2.51-65	14	104,7	106,9	112,1	104,4
3. 66-85	10	120,8	118,0	124,3	109,8
4. 86-100	9	132,7	136,1	137,2	118,6
5. 100 dan yuqori	5	141,4	140,2	140,2	123,3

Energiya ta‘minotini oshirish nafaqat mehnat unumdorligini oshirishga yordam beradi, balki samaradorlik va kapital unumdorligini oshiradi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasida keyingi yillarda qishloq xo‘jaligi texnikasidan foydalanishni yaxshilash bo‘yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirildi, xususan, dehqon, fermer va boshqa fermer xo‘jaliklari texnikalariga texnik xizmat ko‘rsatish va ta‘mirlashni tashkil etish shakllari takomillashtirildi.

Shu bilan birga, 2024-yilda Qoraqalpog‘iston Respublikasi xalq xo‘jaligining umumiy elektr energiyasi balansida qishloq xo‘jaligida elektr energiyasi iste‘molining ulushi bor-yo‘g‘i 32,0 foizni, sanoatda esa 49,0 foizni tashkil etdi. Bu munosabatlar juda tabiiy. Shu bilan birga, qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishini elektrlashtirish darajasi hali ham o‘sib borayotgan talablarni qondirishdan uzoqda, ayniqsa, chorvachilikda ko‘p mehnat talab qiladigan jarayonlarni mexanizatsiyalash uchun elektr energiyasi ishlab chiqarishga to‘liq joriy etilmayapti.

Qishloq xo‘jaligi moddiy-texnika resurslarining eng muhim elementlari qishloq xo‘jaligi korxonalarining ishlab chiqarish fondlari hisoblanadi. Qishloq xo‘jaligida asosiy fondlar hajmining

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

o‘shining moddiy asosini yangi asosiy fondlarni (bino va inshootlar, mashina va uskunalar) yaratish, to‘ldirish va takomillashtirish xarajatlarini ifodalovchi investitsiyalar tashkil etadi.

Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini oshirish va uning samaradorligini oshirishning zarur sharti fermer xo‘jaliklarini asosiy fondlar bilan ta‘minlash va ulardan oqilona foydalanish darajasini oshirishdan iborat. Yillik o‘rtacha ishchiga to‘g‘ri keladigan don ekish yuklamasi past bo‘lgan fermer xo‘jaliklarida 100 gektar ekin maydoniga asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlari bilan ta‘minlanganlik darajasi ham past. Ekinlar yuki yuqori bo‘lgan xo‘jaliklarda g‘alla hosili yuqori bo‘lib, yalpi mahsulot va yalpi daromad ko‘proq olinadi.

Yuqoridagi tahlil natijalarini baholab, shuni xulosa qilishimiz mumkinki, qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining o‘shining uning mablag‘larini ko‘paytirishdan haddan tashqari orqada qolishi, kapital unumdorligining pasayishi sanoatni rivojlantirishning shunday intensiv ko‘rinadigan yo‘ldan kelib chiqadi. u ko‘proq jihozlar, meliorativ o‘g‘itlar erlari va boshqalar. aslida bu rivojlanishning ekstensiv yo‘lidir. O‘z-o‘zidan foydalanilayotgan ishlab chiqarish vositalari massasining ortishi intensivlikning yuqori darajasiga erishish uchun faqat old shart-sharoitlar, potensial imkoniyat yaratadi.

Shu sababli, intensivlik jarayonini asosiy kapitalga investitsiyalarning o‘shiga va ishlab chiqarish fondlarining oddiy arifmetik jamg‘arishiga qisqartirib bo‘lmasligi aniq, chunki bu yo‘l boshqa chora-tadbirlar kompleksiz kutilgan iqtisodiy samarani bermaydi. Intensiv yo‘l o‘ziga xos yakuniy natijani to‘liq ifodalashda chinakam intensiv bo‘lishi uchun ishlab chiqarish fondlarini to‘plash bilan bir vaqtda ularning har bir tarkibiy qismidan samarali foydalanishga har kuni va doimiy e‘tibor berish kerak. ya‘ni, ularga kiritilgan har bir element.

Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishi samaradorligini oshirish, moddiy-texnika resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishning muhim omili fermer xo‘jaliklarining asosiy va aylanma mablag‘lar bilan yetarli darajada ta‘minlanishidir. Shu bilan birga, moddiy-texnika resurslaridan foydalanish ko‘p jihatdan bog‘liq bo‘lgan ularning optimal nisbatlarini belgilash zarurati tug‘iladi.

Resurs salohiyatining barcha elementlarini muvozanatlash va uning ishlab chiqarish samaradorligiga ta‘siri muammosini o‘rganib, biz Qoraqalpog‘iston Respublikasida g‘alla yetishtiruvchi fermer xo‘jaliklarini asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlari va aylanma mablag‘lar nisbati bo‘yicha guruhlashtirdik (3-jadval).

3-jadval

2018-2024 yillar uchun o‘rtacha resurs salohiyatidan foydalanish samaradorligiga asosiy va aylanma mablag‘lar balansining ta‘siri

Ko‘rsatkichlar	Asosiy vositalarning 1 so‘miga aylanma mablag‘lar bilan ta‘minlanganligi bo‘yicha fermer xo‘jaliklari guruhlari			
	I	II	III	IV
	0,40 gacha	0,41-0,50	0,51-0,60	0,61 dan yuqori
Guruhdagi fermer xo‘jaliklari soni	10	12	14	9
Aylanma mablag‘lar guruh bo‘yicha o‘rtacha qishloq xo‘jaligi maqsadlari uchun asosiy ishlab chiqarish fondlarining 1 miqdorini tashkil qiladi	0,34	0,45	0,57	0,61
1-guruhdagi yalpi mahsulot %da ishlab chiqarilgan	100,0	106,9	115,0	98,7
O‘rtacha yillik xodimga %, 1 guruh	100,0	105,8	114,2	97,3
Qishloq xo‘jaligining asosiy ishlab chiqarish fondlarining 1 so‘mi uchun	100,0	106,3	114,2	93,2

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, eng yaxshi ishlab chiqarish ko‘rsatkichlariga 1 so‘m asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlari aylanma mablag‘larning 0,51-0,60 so‘mini to‘g‘ri keladigan III guruh fermer xo‘jaliklari erishgan. Bu guruhdagi fermer xo‘jaliklari 100 gektar ekin

maydonlaridan, o‘rtacha yillik ishchiga va asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlarining 1 so‘midan yuqori daromad oladi. Ular resurslarning ayrim turlaridan: yer, mehnat va asosiy fondlardan foydalanishda eng yuqori samaradorlikka erishdilar. Bu guruhdagi asosiy va aylanma kapitalning nisbati 1:0,55 ni tashkil qiladi. bular. xulosa qilishimiz mumkin: aylanma mablag‘lar taklifining yanada oshishi tadbirkorlik faoliyatining yaxshilanishiga olib kelmaydi, buning guvohi bo‘lgan to‘rtinchi guruh fermer xo‘jaliklarida yalpi mahsulot har 100 gektar haydaladigan yerga, har bir xodimga to‘g‘ri keladi. va asosiy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish fondlari summasiga. To‘rtinchi guruhdagi barcha ko‘rsatkichlarning kamayishi, aylanma mablag‘larning ortiqcha bo‘lishi, shuningdek, etishmovchilik maksimal samaradorlikni ta‘minlamasligi bilan izohlanadi: birinchi holda, ular naqd pulda, tovar-moddiy zaxiralarda va tugallanmagan ishlab chiqarishda muzlatilgan; ikkinchi holatda esa asosiy vositalarning ishlashi sinxronligiga erishiladi, ish jarayoni cheklanadi. Bu ularning aylanmasini sezilarli darajada kamaytiradi, bu esa pirovardida resurslar samaradorligi ko‘rsatkichlariga salbiy ta‘sir qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. G‘ulomov S.S. va boshqalar. Qishloq xo‘jaligi va chorvachilik mahsulotlarini davlat standartlariga rioya qilish. - T.: “Davr” nashriyoti. 2012; Farmonov T.X. O‘zbekiston Respublikasi fermer xo‘jaliklarini tashkil etish va rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari. Avtoreferat. diss. iqt.fan.dok.-T. 2006 - 46 b.
2. Nigmatjanov U.X. Agropromishlenniy kompleks Respubliki Uzbekistan na puti k rinochnoy ekonomike. –T.: Mexnat, 1994.153

UDK: 338.1

“INTERNATIONAL EXPERIENCE: THE INTERRELATIONSHIP BETWEEN INDUSTRIAL INVESTMENTS AND ECONOMIC GROWTH”

XALQARO TAJRIBA: SANOAT INVESTITSİYALARI VA IQTISODIY O‘SISHNING O‘ZARO BOG‘LIQLIGI

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ: ВЗАИМОСВЯЗЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА

Quvondiqova Gulnoza Saidazim qizi

National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek,
Master’s student in Mathematical Economics

Abstract

This study explores the relationship between industrial investments and economic growth, drawing upon international experiences from both developed and developing countries. Industrial investments are a key driver of economic expansion, influencing productivity, employment, and technological innovation. By analyzing cross-country data, this paper identifies patterns in how industrial investments contribute to gross domestic product (GDP) growth. The research employs econometric models, including panel data regression and correlation analysis, to establish causal and correlative links. The findings indicate that higher industrial investment intensity is positively associated with sustainable economic growth, though the magnitude varies depending on institutional quality, infrastructure, and sectoral composition. Policy recommendations emphasize targeted industrial investments and complementary reforms to maximize growth outcomes.

Key Words: Industrial investment, economic growth, GDP, international experience, econometric analysis, panel data.